

ANG**Bayan**

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig XXXIX No. 17
Septyembre 7, 2008
www.philippinerevolution.net

Editorial

Itib-ong ang kinamatarung sang Bangsamoro sa kaugalingon nga determinasyon kag sa ila lupa sang katigulangan

Ang halambalanon sang pagrespeto sa magkatuwang nga kinamatarung sang mga pungsodnon nga minorya sa kaugalingon nga determinasyon kag sa ila duta sang katigulangan amo ang ara sa ubod sang pagbato sang pumuluyo nga Moro sa ginatos ka tuig nga pungsodnon nga pagpamigos sa ila. Amo gani nga lubos ini nga ginapamilit sang Moro Islamic Liberation Front (MILF) sa pagpakignegosasyon pangkalinungan sa rehimeng US-Arroyo.

Pero maathag nga maangkon lamang nila ini paagi sa pagpadayon kag labi nga pagpasulong sang ila rebolusyonaryo nga armadong paghimakas. Dalayon kag hayagan na nga gintalikdan sang nagaharing rehimen ang pagpakignegosasyon pangkalinungan sa MILF. Ginapasanyog sini subong ang pag-atake sa Bangsamoro. Gingamit lamang sini ang hambalanon sang lupa sang katigulangan kag kaugalingon nga determinasyon sang Bangsamoro para ilusot ang padihut nga makakapyot pa sa po-

der. Agud hatagan-rason ang liwat nga pagpasingki sang gera batuk sa Bangsamoro, ginasulsulan sang rehimeng US-Arroyo ang sobinismo nga anti-Moro kag ginatiko ang halambalanon sa kaugalingon nga determinasyon kag lupa sang katigulangan. Nagadungan pa sa

pagpang-away sang nagaharing rehimen pati ang pila ka elemento sang reaksyunaryong oposisyon. Sa sini, natabunan kag ginatiko ang halambalon sang katarungan sa pagkilala sa kinamatarung sa kaugalingon nga determinasyon kag lupa sang katigulangan sang Bangsamoro agud pagguwaon sini nga ginatululunga kag ginapanghatag ang pungsodnon nga teritoryo sang Pilipinas.

Sa atubang sang nagasingki nga reaksyunaryo, sobinista kag pasista nga atake batuk sa Bangsamoro, malahalona nga maghiliusa ang pumuluyo nga Pilipino, upod ang Bangsamoro kag iban pa nga pungsodnon nga minorya. Isa ka malahalona nga bahin sini ang pagpasanyog sang separado pero magkatuwang sa pagpasulong sang rebolusyonaryong armadong paghimakas sang Bangsamoro Islamic Armed Forces

Mga tampok sa isyu nga ini...

**Pagpang-agaw sa lupa
sg katigulangan sg
mga Moro**

PAHINA 4

**Pumuluyo, ginahalitan
sg AFP sa Mindanao**

PAHINA 6

**81 armas nakumpiska
sg BHB sa mga taktikal
nga opensiba**

PAHINA 11

kag Bag-ong Hangaway sang Ban-wa. Kinahanglan man ang pagbuligay sang MILF kag sang mga pungsodnon-demokratiko nga rebolusyonaryong pwersa sa pagpabaskog kag pagpalapad sang rebolusyonaryo nga nagahiliugyong prente kag sa lain-lain pa nga aspeto sang hilikuton pangpulitika.

Dapat sikwayon sang pumuluyo nga Pilipino ang pagpamigos kag sobinismo batuk sa Bangsamoro kag iban pa nga pungsudnon nga minoriya nga ginapalapnag sang mga reaksyonaryo nga nagahari nga sahi. Pareho sang iban pa nga Pilipino, ginapigos sila sang imperyalismo, pyudalismo kag burukrata kapitalismo. Dugang diri, nagaantos sila sang partikular nga pungsudnon nga pagpamigos, kalakip ang malawig nga kasaysayan kag wala untat nga pagpang-agaw sa ila sang duta sang katigulangan kag duna nga manggad. Ginagamitan sila sang kusog, mga reaksyonaryo nga kasuguan kag programa kag sarisari nga mga pagpaniplang kag padihot. Ginadingutan sila sang kinahanglanon nga mga serbisyo pangkaayuhan. Ginapabilin nga atrasado kag mapitot ang ila kahimtangan. Kabahin sila sa pinakaimol sa bilog nga

pungsod. Ginapakanubo kag ginatratat sila nga mga “manubo nga klase sang Pilipino”.

Nakapagkit na sa kasaysayan sang Pilipinas ang bulawanon nga paghimakas sang mga pungsudnon nga minoriya kontra sa pungsudnon nga pagpamigos.

Ang pagpakig-away sang Bangsamoro amo ang isa sa pinakamabaskog kag pinakapursigido. Bangud sa ila nga determinasyon, target sila sang mapintas nga ekspedisyon sang militar, masingki nga pagpanggera kag kampanya sang henosidyo umpisa pa sadtong panahon sang kolonyalismo nga Espanyol kag Amerikano tubtob sa subong nga papet nga pagginahum. Katuyuan sang tanan nga ini nga waskon sila para lubos sila nga mapaidalom sa reaksyonaryo nga gahum, tungatungaon kag agawon ang ila duta sang katigulangan kag ipabilin sila gihapon nga pinakaagrabado sa katilingban.

Sa pagduso kag suporta sang US, ginasulong subong sang nagahari nga rehimen kag mga armado nga pwersa sini kag sang iban nga masupog nga reaksyonaryo ang isa ka mapintas nga kampanya militar batuk sa Bangsamoro. Pilit nila nga ginahamulag ang armado nga ka-

hublagan Bangsamoro sa iban pa nga pumuluyo sa Mindanao kag bilog nga pungsod. Ginagamit nila ang kalayo sang sobinismo kag relihiyoso nga panatisismo para lupigon sila.

Mapaslawan lamang ang kampa-nya nga ini kon matukod ang pungsudnon kag lokal nga paghiliusa sang Bangsamoro kag iban pa nga pumuluyo nga Pilipino. Padulong diri, nagakadapat nga kilalahon ang mga istoriko nga riyalidad kag isahon ang mga makatarungan kag lehitimo nga interes kag mga kinamatarung sang mga Moro kag iban pa nga pumuluyo. Sa pagtukod kag pagpalapad sang rebolusyonaryo nga nagahiliugyong prente sa mismo nila nga lugar kag ginabawi nga duta sang katingulangan, malahalon ang lubos nga pagbuyok sa mayorya nga pumuluyo kag pagtukod sang paghiliusa sa komon kag partikular nga handum sang mga Moro kag indi Moro. Epektibo nga magaserbi ang ginapalapad nga konsepto kag kahublagan sang Bangsamoro nga nagasakop pati man sa mga pungsodnon nga minoriya kag ginapigos nga pumuluyo nga di tumanduk nga Moro nga may madaku-daku nga numero sa sulod sang teritoryo. Sa aspeto nga ini, daku ang maagum sang hugot nga koordinasyon kag kooperasyon sa rebolusyonaryo nga hilikuton sang mga pungsodnon-demokratikong pwersa sa erya kag mga kaiping nga lugar sang Bangsamoro.

Ang pagdula sang pungsodnon nga pagpamigos sa Bangsamoro kag minoriya nga pumuluyo maagum lang sa idalom sang isa ka bag-o nga rebolusyonaryo nga kahimtangan. Sa paghilway sang pungsod halin sa imperyalismo kag tanan nga reaksyon madula ang pungsudnon nga pagpamigos, pagpanghimulos kag pagpakakanubo sa mga pungsodnon nga minoriya, maagum ang kaugalingon nila nga pagdumala, mapauswag ang ila pagginuberno kag masulong ang ila

 <p>Tuig XXXIX No. 17 Setyembre 7, 2008</p> <p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginabantala sa lengwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray kag Ingles.</p> <p>Mahimo ini i-download halin sa <i>Philippine Revolution Web Central</i> nga makit-an sa:</p> <p>www.philippinerevolution.org</p> <p>Nagabaton ang <i>Ang Bayan</i> sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.</p> <p>Malab-ot kami paagi sa e-mail sa: angbayan@yahoo.com</p>	
Kaundan	
Editorial	1
Mga taktikal nga opensiba bilang pagpakig-isa sa paghimakas sg Moro	3
Pagkilala sa kinamatarung sa lupa sg katigulangan	3
Negosasyon, gintalikdan sg rehimen Arroyo	4
Pagpang-agaw sa lupa sg katigulangan nga mga Moro	4
Ilaga kag mga pasistang grupong panatiko	6
Pagpasakop sg mga tropa sg US sa kombat	6
Pagpanghalit sg pasista nga estado	7
Paghalit sg AFP sa Mindanao	8
Terrorismong militar, lapnagon	9
<i>Writ of amparo</i> , palaparon pa "Tagaytay 5," hilway na	10
Mga himata sg mga dinukot, naghiwat sang aksyon-protesta	10
Madinalag-on nga opensiba sg BHB	
81 armas nakumpiska sg BHB sa mga taktikal nga opensiba	11
Utod ni Manero, ginhilway sg BHB	11
Balita	12

Ang *Ang Bayan* ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista sang Pilipinas

Mga taktikal nga opensiba bilang pagpakig-isa sa paghimakas Moro

Ang nagapasingki nga pagpang-atake militar batuk sa Moro Islamic Liberation Front kag katuwang sini nga malaparan nga pagpabakwit sang mga sibilyan nga Moro kag di-Moro sa ila mga komunidad nagakinahanglan sang direkta nga sabat halin sa rebolusyonaryong kahublagan sang pumuluyo nga Pilipino. Ini ang pahayag ni Jorge "Ka Oris" Madlos, tagapamaba sang National Democratic Front-Mindanao sadtong Agosto 25.

Bisan pa man, ginlaygayan man ni Ka Oris ang MILF nga magsunod sa mga internasyunal nga pagsulundan kag mga protokol para sa internal na armadong banggianay para makuha sini ang simpatya kag suporta sang pumuluyo. Ang kahustuhan sang armadong paghimakas sang pumuluyong Moro para sa kaugalingon nga determinasyon indi dapat matabunan sang malain nga epekto sang kahalitan kag kamatayon sang madamu nga sibilyan, dugang pa niya.

Nagpaabot man sang pagpakig-isa ang Moro Resistance and Liberation Organization (MRLO) sa subong nga paghimakas sang MILF. Ang MRLO amo ang likum nga pungsodnon-demokratikong organisasyong masa sang mga Moro sa idalum sang NDFP. Suno sa MRLO, nagapabilin lamang sa Bangsamoro ang ila mga kadutaan bangud man sa pila ka dekada sang armadong paghimakas sang mga rebolusyonaryong organisasyon sa kubay sang Moro agud pagadepensahan ini. Sa sini, husto kag nagakadapat lamang nga padayon nga sundon sang MILF ang armadong paghimakas kag paghiliusa sa iban pa nga pwersang rebolusyonaryo para batuan ang mga pagpang-atake sang rehimeng US-Arroyo. **AB**

"Editorial," halin sa pahina 2

kaayuhan. Sa lubos nga paglab-ot sang pungsodnon nga kahilwayan kag demokrasya, makatindog na nga hilway, palareho, may relasyon nga mag-ulutod kag basehan sang tanan nga bahin nga pag-abanse ang tanan nga pumuluyo kag nasynalidad sa nagahiliusa nga pungsod Pilipinas. **AB**

Pagkilala sa kinamatarung sa duta sang katigulangan ang sandigan sang tunay nga awtonomya

Mga sinipi sa pahayag ni Simon "Ka Filiw" Naogsan, Tagapamaba, Cordillera People's Democratic Front (Agosto 25, 2008)

Malig-on nga ginasakdag sang Cordillera People's Democratic Front (CPDF) ang kinamatarung sang mga pungsodnon nga minoriya nga pangapinan ang ila duta, kabuhi kag manggad. Baliskad sa pagpaburon sang GRP sa konsepto sang duta sang katigulangan, nagapati ang CPDF nga ang pagkilala sa lupa sang katigulangan kinahanglanon gid sa pag-angkon sang tunay nga rehiyunal nga awtonomya. Kag ang tunay nga awtonomya maangkon lamang sa balayon sang isa ka lubos nga hilway kag demokratiko nga estado nga hilway sa imperyalista nga kontrol, lokal nga pyudalismo kag burukrata kapitalismo.

Tubtub nagaluntad ang subong nga garuk nga sistema, indi mahimo maangkon ang tunay nga awtonomya. Anuman nga awtonomus nga areglo mangin kabahin lamang sang garuk nga makinarya kag hampangan sang mga oportunista nga pulitiko nga nagahandum sang gahum kag manggad. Tubtub wala sang pungsodnon nga pagtindog sa kaugalingon, indi tubtob san-o man maangkon sang tunay nga rehiyunal nga pagdeterminar sa kaugalingon.

Ang ginapigos nga pungsodnon nga minoriya may kinamatarung nga magbulag, labina sa mga kahimtangan sang pungsodnon nga pagpamigos. Sa kamatuoran, ang ginapigos kag pinakaginahimuslan nga pumuluyo nga Pilipino dapat magbulag sa nagaluntad nga malakolonyal kag malapyudal nga estado nga ginaharian sang mga agalon nga maydukumprador nga sa subong ginapamunuan ni Gloria Arroyo. Dapat maangkon sang bilog nga pumuluyo nga Pilipino ang lubos nga pungsodnon nga pagdeterminar sa kaugalingon halin sa pagkaulipon sang imperyalismo nga US.

Kami nga pumuluyo nga Cordilleran kag ang pumuluyo nga Moro may komun nga kasaysayan sang pungsodnon nga pagpamigos. Pareho kami nga biktima sang paglapas sang estado sa amon nga kinamatarung sa pagtindog sa kaugalingon, sa mga indi makatarungan nga layi bahin sa duta, mga polisiya kag proyekto nga nagapugong sa amon sang amon mga duta sang katigulangan; sa paglapas kag pagpangtiko sa amon nga tumandok nga mga sistema nga sosyal-pulitikal; sa institusyonalisado nga diskriminasyon kag sobinismo nga Kristyano; sa komersyalisasyon kag bastardisasyon sang amon kultura; kag sa istoriko nga pagdingot sa amon sang mga serbisyo sosyal sang gubyerno. **AB**

Sugilanon pangkalinungan, gintalikdan na sang rehimeng Arroyo

Dalayon nga gintalikdan sang rehimeng US-Arroyo ang pagpakigsugilanon pangkalinungan sa Moro Islamic Liberation Front (MILF) sang bungka-gon sini ang *peace panel* nga nagaatubang sa MILF.

Gin-anunsyo ini sang Malacañang sining Setyembre 3, pila ka adlaw matapos sikwayon ni Arroyo ang Memorandum of Agreement on Ancestral Domain (MoA-AD) kag hambalon nga wala siya sang ginhatag nga awtorisasyon sa mga negosyador sang gubyrerno para magsulod sa kasugtanan nga ini.

Antes ini, padayon ang pagdagsa sang mga armadong pwersa sang AFP sa Mindanao agud sala-kayon ang mga pwersa sang Bangsamoro Islamic Armed Forces (BIAF). Halos duha ka simana na ang wala untat nga pagpamomba kag militarisasyon sang AFP sa mga komunidad nga nagtuga sang mga kahalitan, malaparan nga ebakwasyon kag kabudlayan sa masobra 500,000 nga sibilyan. Sa pihak sini ang pagbalibad sang Malacañang kag AFP nga todo-

todo gera na ang ginalunsar nila batuk sa MILF.

Kadungan man, gindeklarar man sang Malacañang nga indi na ini makigsugilanon pangkalinungan sa anuman nga armadong pwersa, pati na sa pungsodnon-demokratikong rebolusyonaryong pwersa. Ang anuman nga pagpakigsugilanon nakabase na sa “pagdisarma, pagdemobilisa kag rehabilitasyon” (*demobilization, disarmament and rehabilitation*) sang mga armadong pwersa sini. Gindugang pa ni Defense Secretary Gilbert Teodoro nga wala na sang pulos ang MILF kag ang mas malahalon nga makasugilanon amo ang mga “ara sa lokalidad”. Sa sini, ang sugilanunon na lang sang rehimen amo ang kaugalingon sini nga anino.

Nagbalibad ang MILF sa panawagan sang Malacañang nga magsurender na ini. Ginainsister sini ang iya panindugan ang mga kaundan sang MoA-AD bilang isa ka upisyal nga kasugtanan, kag nga kinamatarung sang mga pwersa sang Bangsamoro sa armadong pagpangapin sa kaugalingon. AB

Kasaysayan sang pagpang-agaw sa lupa sang katigulangan sang mga Moro

Tubtub sang matapos ang kolo-nyalismong Espanyol sa hinga-pusan sang ika-19 siglo, ginabug-os pa sang mga tumandok nga Moro ang di magnubo sa 75% sang populasyon sang Mindanao. Pamatud ini sang madinalag-on nga pagpangapin sang mga Moro sa ila lupa sang katigulangan. Ugaling sugod sakupon sang kolonyalismong US ang Pilipinas, amat-amat sila nga napaatras kag nag-agi sang daku nga kapaslawan. Ginpaidalom sila sa kolonyal kag neokolonyal nga pagginahum nga nagtuyo nga papason ang ila rasa.

Bunga sang ginapataw nga mga reaksyunaryong layi, pagpaniplang kag mabaskog nga gerang etnosidyo sining nagligad nga masobra isa ka

gatos ka tuig, kulang pa sa 17% sang teritoryo sang Mindanao ang ginapuy-an gihapon sang Moro, kag kadam-an sa mga ligwin kag puraot nga kadutaan sa malayo nga kabukiran. Masobra 80% na subong sang mga Moro ang wala sang matalauma nga duta. Ang ila mga prubinsya kag isla ang pinakaimol sa bug-os

nga pungsod.

Pagbalewala sa lupa sang katigulangan. Sang sakupon sang US ang Pilipinas, gilayon sini nga gin-himo nga layi ang Land Registration Act (LRA) para sa pagrehistro sang mga kadutaan kag pagbayad sang buhis sa duta. Direkta nga ginbalewala sang Public Land Act (PLA) 718 sadtong 1903 ang awtoridad sa duta sang mga tumanduk nga lider kag sa baylo ginpaidalom sa absoluto nga awtoridad sang kolonyal nga estado. Sa idalom sang PLA 926, anuman nga kadutaan nga wala ginarehistro sa LRA ginabilang nga pangpubliko nga kadutaan kag ginapaidalom sa kolonyal nga estado.

Ang Mining Law of 1905 nagdeklarar nga tanan nga pangpubliko nga kadutaan bukas sa eksplorasyon para sa pagmina. Ginapahanugutan sini ang dumuluong nga pagpanag-iya kag ginhatagan-dalan nga makapanglaksam ang mga korporasyon nga Amerikano sang malaparan nga kadutaan sa Mindanao, Cordillera kag madamo pa nga lugar sa pung-

sod. Kahimbon sang mga papet nga upisyal, nakapanglanggab sang malapad nga kadutaan ang mga day-o nga kapitalista kag lokal nga nagharing sahi gamit ang marikot nga burukratikong proseso nga nakasaad sa Cadastral Act (layi para sa pagmapa sang mga kadutaan) sang 1907 kag pagsumiter sang mga peke nga sarbey sa duta.

Pagpasulod sang mga setler kag pagtabog sa mga Moro. Halin sa panahon sang kolonyalismong US tubtub sa idalom sang diktaduryang Marcos, ginabuyok sang mga reaksyunaryo ang pagsulod sang mga setler sa mga kadutaan sang katigulangan sang mga Moro kag iban pa nga pungsodnon nga minorya. Ini ang gingamit nga paagi para matabog ang mga Moro, agawon ang ila mga kadutaan kag waskon ang paghiliusa sang pumuluyo. Ginbilang ini nga “solo nga desaysibo nga solusyon” sa nagapadayon nga pagribok sang mga Moro sa Mindanao.

Sadtong 1913, ginpwesto sang gubyernong kolonyal ang mga setler sa tunga sang mga kadutaan sang katigulangan sang mga Moro sa Cotabato, Lanao kag Basilan. Ginbuyok sa mga lugar nga ini ang linibo nga setler para sa umpisa magsimpon sa mga Moro tubtub amat-amat nga masampawan kag mabayluhan ang mga ini. Sa PLA 2254, ginlimitar sa maksimum nga walo ka ektaryas ang mahimo panag-iyahan nga duta sang mga Moro samtang ang 16 ektaryas naman ang mahimo panag-iyahan sang mga bag-o nga setler. Sa PLA 2874, ginpataas sa 10 ektaryas ang mahimo tag-iyahan sang mga Moro samtang ginpataas sa 24 ektaryas ang para sa mga setler.

Sa duso sang Quirino-Recto Colonization Act sang 1935, labi nga ginpadagsa ang mga setler sa Mindanao. Gindeklarar sini nga espesyal nga target sang pagtukod sang dugang pa nga mga kolonya sang mga setler ang Mindanao. Sa Commonwealth Act 141 sang 1936, labi nga

ginlimita sa apat ka ektaryas ang pwede panag-iyahan sang isa ka Moro, samtang ginatugutan ang mga setler nga magpanag-iyahan sang tubtub 24 ektaryas. Ang mga korporasyon nga indi ginatag-iyahan sang mga Moro ginapahanugutan mag-angkon sang tubtub 1,024 ektaryas.

Bilang paghanda kuno sa naghana nga paglusob sang mga pwersang Hapon, ginpagwa ang Commonwealth Act 441 sadtong 1939 nga nagahatag sa mga setler nga makakumpleto sang paghanas-militar sang prayoridad sa pagpangtag sang mga kadutaan. Pangunahon nga ginpaburan ang mga nakahanas sa arnis ukon espada kag sa sini may ikasang sa pagpakig-away sa mga Moro nga armado sang kris. Nagbukas sang tatlo nga dugang nga erya para sa mga setler sa Cotabato Valley kag Koronadal Valley. Nagtalana ang layi nga ini sang tig-12 ektaryas kag suportang pinansyal nga P7.5 milyon para sa 200 Kristyano nga setler.

Sadtong 1950, gintukod sang papet nga estado ang Land Settlement Development Corporation nga nagadumala sa pagpanagtag sang kadutaan sa 1,500 setler. Ginbayluhan ini sang National Resettlement and Rehabilitation Administration (NARRA) sadtong 1954 nga nakapanagtag sang kadutaan sa 2,500 katawo tubtub 1963, pangunahon na sa Lanao kag Cotabato. Ginsakop man ang mga prubinsya sang Davao sadtong dekada 1950. Sadtong 1980, gindumalahan sang Ministry of Agrarian Reform ang 23 pa nga mga bag-o nga proyektong *resettlement* sa Mindanao nga nakapanagtag sang mga kadutaan sa 22,639 bag-ong setler sa Mindanao kag Sulu.

Pagpanglaksam sang mga day-o nga korporasyon kag daku nga agalon nga mayduta. Labaw pa sa mga ginpanagtag sa mga setler, malapad nga lupa sang katigulangan ang ginlaksam sang dalagku nga dumuluong kag lokal nga kapitalista.

Sadtong 1957, ang Firestone Ti-

re and Rubber Company ang ginhatagan sang 1,000 ektaryas nga duta para sa plantasyon sang *rubber* sa Makilala, Cotabato. Sadtong 1963, ang Dole Philippines nakaangkon sang malapad nga kadutaan agud tamnan sang pinya sa Cotabato. Sadtong 1966, ang Weyerhaeuser Corporation ginhatagan sang 72,000 ektaryas nga konsesyon para makapagtroso sa Mindanao. Sadtong 1968, ang Boise Cascade Corporation nahatagan sang 42,000 ektaryas nga konsesyon para makapagtroso man didto.

Madamo pa nga mga kumprador kag burukrata kapitalista ang nagrasyahan sang dalagku nga konsesyon agud makapangtroso sa Mindanao, lakip na ang Bislig Bay Lumber Company nga nahatagan sang 141,000 ektaryas sa Surigao. Malapad nga kadutaan man para sa pagtroso, pagmina kag pagtukod sang mga plantasyon ang ginhatag sa mga dalagku nga kumprador nga pamilya Sarmiento, Magsaysay, Soriano, Cojuangco, Pu-yat, Alcantara, Ayala, Floirendo, Yuchengco, Elizalde kag Rocas.

Ang pamilya Piñol nakapanglaksam sang masobra 2,500 ektaryas sang lupa sang katigulangan sang mga Moro kag Lumad nga ginhimo nga plantasyon sang *rubber*, kadam-an sa North Cotabato. Bilang pangbato sa mga pungsodnon nga minorya nga gin-agawan sang duta, ang mga Piñol kag iban pa nga manug-agaw sang duta nagtukod sang mga armado nga grupong panatiko pareho sang Ilaga agud magserbi nga pribado nga hangaway. AB

Liwat nga pagbuhi sa Ilaga kag mga pasistang grupo nga panatiko

Paagi sa mga reaksyonaryo nga pulitiko nga anti-Moro, ginaduso subong sang rehimeng Arroyo ang liwat nga pagbuhi sang mga pwersang *vigilante* para gamiton ang mga ini sa pinasingki nga gera kontra sa Bangsamoro. Kadungan sini, sa pagpanguna ni Sec. Ronaldo Puno sang Department of Interior and Local Government (DILG), ginaganyat sini ang pagpadamo kag pagpalapta sang mga grupo nga *vigilante* nga armasang reaksyonaryo nga estado batuk sa mga rebolusyonaryong pwersa sang MILF kag sang pungsodnon-demokratikong kahublagan indi lang sa Mindanao, kundi sa bilog nga pungsod.

Labi nga ginaarmasan subong, ginapabaskog kag ginabuhian ang mga armadong *vigilante* sa pagduso ni North Cotabato Vice Gov. Emmanuel Piñol, kilala nga Supremo nga Kumander sang Ilaga—isa ka panatiko nga grupo nga anti-Moro nga gingamit sadto nga pribado nga hangaway sa kampanya sang pagpang-agaw sang duta kag paglunsar sang henosidyo kontra sa mga Moro. Ginatipon subong sa New Jerusalem Movement ukon Reform the Ilaga Movement ang mga daan nga pwersa sang Tadtad, Muslim-Free Mindanao, Crusade of the Children of God, kag iban pa.

Ang pagtukod sang mga armado nga grupo nga *vigilante* madugay na nga taktika sang mga reaksyonaryo para magsabwag sang kahadlok kag pungan ang pag-

bato sang pumuluyo. Kalakasan, terorismo kag pamahog ang dala sang mga ini sa pumuluyo. Sa idalom sang diktaduryang Marcos, naghanas ang AFP sang mga grupo sang paramilitar kag ginganyat ang pagtukod sang Ilaga, Monkees, Beatles kag mga panatiko-relihiyoso nga grupo nga Tadtad, Rock Christ, Kill a Komunist for Krist (KKK), kag iban pa. Sa pagpanguna sadto ni Puno, sadto Deputy Minister sang Ministry of Local Government and Community Development, ginplano ang indoktrinasyon sang mga barangay tanod sa mga sikretong *training school* para magserbi nga pwersa nga katuwang sang AFP sa pagtapna sa rebolusyonaryo nga kahublagan kag pagsuporta sa pasista nga rehimen. Ginpadron ini ni Puno sa Brown Shirt Stormtroopers nga nagsuporta sa paghari ni Adolf Hitler sa Germany. Natabunan na lamang ang proyekto ni Puno sang mapukan ang diktaduryang Marcos sadtong 1986.

Liwat ini nga ginbuhi subong ni Puno. Ginahingalitan niya ang gintuga nila nga kinagamo sa Mindanao para armasang mga “*police auxiliaries*” kag “*civilian volunteer organization*” sa idalom sang DILG. Isa ka libo na nga *shotgun* kag iban pa nga kagamitan ang pang-umpisa na nga ginpadala sa mga ini. Isunod diri ang 12,000 dugang nga armas para sa ila. Suno sa PNP, ipalapta ang plano nga ini sa bilog nga pungsod kag gamiton man kontra sa BHB.

AB

Pagpasakop sang mga tropa sang US sa kombat, liwat nga nagtuhaw

Liwat nga nagtampok ang nagapadayon nga presensya sang mga tropang Amerikano sa Pili-pinang kag direkta nila nga pagpasakop sa mga operasyon pangkombat sang gamayan nga malakip sa mga kaswalti sang isa ka ambus sang Abu Sayyaf ang isa ka suldado anga Amerikano. Wala man ginhungod ginako sang US Armed Forces Guam National Guard nga ang isa ka myembro sang yunit nga ini nga nakadeploy sa Joint Special Operations Task Force-Philippines (JSOTFP) ang na-

paupod sa mga pwersa nga ginlabatan sang Abu Sayyaf sa Patikul, Sulu sining katapusan sang Agosto. Ang suldado kabahin sang isa ka platoon halin sa 1st Battalion, 294th Infantry Regiment sang US Army kag gindeploy sa Sulu sining Mayo bilang myembro sang JSOTFP. Nakalunas ang suldado nga Amerikano pero apat nga tropa sang AFP ang namatay sa ambus. Isa pa nga nakabisito sa presensya sang mga militar sang US sa mismo nga operasyon ang gilayon nga paghatag sang mga

ini sang pang-una nga tambal sa mga napilasan nga lokal nga suldado kag pagpabakwit sang mga pilason nga tropa nga Filipino, gamit ang helikopter sang militar sang US.

Sige ang pagbalibad ni AFP Chief of Staff Alexander Yano sa direkta nga pagpasakop sang mga tropa sang US sa mga operasyon pangkombat bangud lapas ini sa reaksyu-

naryo nga konstitusyon. Pero maluwas sa natabo sini subong lang sa Patikul, Sulu, madamo pa nga iban nga pamatuod sang direkta nga partisipasyon sang mga tropa sang US sa kombat. Sining Pebrero, dungan nga ginsalakay sang mga tropa sang US kag AFP ang Barangay Ipil sa Maimbung, Sulu nga ginadudahan ginapugaran sang mga bandido nga Abu Sayyaf. Pito ka sibilyan ang napatay sa pagpanalakay, lakip ang duha ka bata kag isa ka nagabusong nga babaye. Isa pa nga nagabakasyon nga suldado nga Pilipino, si Pfc Ibnol Wahid, ang ginpatay. Saksi ang iya byuda nga si Sandrawina sa presensya sang mga suldado nga Amerikano sa reyd, kag gintumod niya ang pagkaimbolbar sang apat nga tropa sang US sa pagpatay sa iya bana.

Luwas pa sa amo nga mga insidente, ara ang mga pasilidad nga gintukod sang US sa Zamboanga City pareho sang hedkwarters sang JSOTFP sa sulod sang Camp Don Basilio Navarro; isa ka *air asset facility* sa sulod sang Naval Forces sang AFP Western Command; kag ang pasilidad para sa paghanas sa sulod sang Camp Arturo Enrile sa Barangay Malagutay. Permanente man nga talan-awon sa mga baybayon sang Recodo kag San Ramon sa Zamboanga City ang lima nga dalagku nga barko sang US kag mga magagmay man nga barko sini. Sa pihak sang pagpaabot sang Zamboanga Air Transportation Office Celso Bayabos sang kwestyon sa JSOTFP bahin sa mga istruktura nga ginatukod sang US Armed Forces sa Zamboanga International Airport, mas madamo kag mas daku pa subong ang mga istruktura ang padayon nila nga ginatukod didto.

Sadtong 1992 ginbungkag ang mga base militar sang US sa pungsod bunga sang pagbasura sang Senado sa RP-US Military Bases Agreement. Pero pagkatapos sang isa ka dekada nag-abot sa Zamboanga City ang may 200 tropa sang US Special Forces sandig sa Visiting Forces Agreement. Katuyuan kuno sang ginatawag nga "*visiting forces*" nga hanason ang mga suldado nga Pilipino batuk sa mga terorista sa Basilan. Pero sining nakaligad nga anum ka tuig, indi mabalibaran nga nangin permanente na ang presensya nila.

Indi na madulaan sang presensya bisan san-o ang mga tropa nga Amerikano sa Mindanao. Halin 200 nagdaku ang ila numero sa indi magnubo sa 600 subong. Ginarason sa padayon nila nga presensya ang paghanas gihapon sa mga tropa sang AFP kag ang paghimo kuno sa mga "*humanitarian mission*." Ang matuod nga naglapad kag nagdalom ang pagkaimbolbar sang militar sang US sa kombat kag iban pa nga operasyon militar sa Pilipinas halin sadtong 2002 sang tumuron ni US Pres. George W. Bush ang Mindanao bilang "ikaduha nga prente" sang US sa "gera kontra sa terorismo."

AB

Mga sibilyan, ginahalitan sang atake militar sang AFP sa Mindanao

Halos tunga sa milyon nga pumuluyo na ang nadislokar kag nagaeksperensya sang mga kahalitan kag kabudlayan bangud sa nagapadayon nga mga opensiba sang AFP kontra sa Moro Islamic Liberation Front-Bangsamoro Islamic Armed Forces (MILF-BIAF) sa Mindanao. Nagadamo ang nagakamatay kag napilasan nga mga inosente nga sibilyan bunga sang wala untat nga pagpamomba kag iban pa nga porma sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung nga ginahimo sang mga tropa sang gubyrno sa mga ginatarget nila nga mga lugar. Sa pihak sang mga nabuyagyag na nga mga paglapas, pilit nga ginatabunan sang mga mataas nga upisyal sang AFP ang mga hitabo. Malain pa diri, ginabalabagan kag ginadumilian ang pagsulod sang mga bulig para sa mga bakwit. Nabuyagyag man ang pagpabaya sang rehimeng Arroyo sa paghatag sang gilayon nga bulig sa mga pumuluyo nga nadislokar.

Naglab-ot na sa 100,024 pamilya ukon 479,223 katawo ang napilitan nga magsaylo bangud sa mga inaway sa Mindanao, base sa pinakaulihi nga pahayag sang National Disaster Coordinating Council (NDCC) sadtong Septyembre 3.

Sa kabilugan, nagalab-ot sa 22,861 pamilya o 111,133 katawo ang nagapuyo sa 155 sentro sang ebakwasyon.

Talalupangdon nga paglapas sang AFP sa

tawhanon nga kinamatarung. Umpisa sadtong Agosto 26, wala untat ang pagpangkanyon kag paghulog sang bomba sang AFP sa mga ginadudahan nga pusisyon sang MILF-BIAF sa banwa sang Piagapo, Lanao del Sur. Ginpwesto sang militar ang ila mga 105mm *howitzer* sa sulod mismo sang kampus sang Mindanao State University sa Marawi City, bagay nga nakatuga sang grabe nga kahadlok sa mga estudyante kag manunudlo sang unibersidad.

Sa kahadlok nga maigo sang bomba, linibo nga sibilyan ang nagsaylo sa ila mga puluy-an. Masobra 20 ka sibilyan ang napatay bunga sini, base sa pahayag sang Commission on Human Rights (CHR). Pero hugot ini nga ginatabunan kag ginapanginwala sang AFP.

Madamo man nga mga sibilyan sa mga barangay sang Lapok, Tapikan, Tukanalipao, Dapiawan kag Diate sa Shariff Aguak, Maguindanao ang nagareklamo nga ginhalughog ang mga pamalay kag ginpangkawat ang ila mga kagamitan sang mga pwersa sang AFP. Amo man sini ang natabo sa mga prubinsya sang Maguindanao, Cotabato kag Sarangani sadtong nagligad nga mga simana.

Samtang sadtong Agosto 28, bilog nga adlaw nga wala untat nga ginkanyon kag gimbomba sang mga tropa sang AFP ang mga banwa sang Guindulungan, Talayan kag Talitay sa Maguindanao. Tatlo ka sibilyan ang napatay kag lima ka bangka nga de motor kag pila ka motorsiklo ang nasamad sa pagpangbomba.

Lima ka sibilyan naman ang napatay sa iban nga lugar bangud sa pagpangkanyon sang AFP. Ang mga biktima amo sanday Ali Lamalan, 17, estudyante; Mantil

Abdullah, 75, mangunguma sang barangay Dugungen, Mamasapano, Maguindanao; Saya Satol, 30, mangunguma; Angkad Matuwa, 79, mangunguma sang Dugungen; kag Abdul Maliq Siddik, 60, negosyante. Duha pa ka indi makilala nga mga sibilyan ang napilasan.

Pila man ka mga balay kag mga hayop ang naigo sa wala untat nga pagpangbomba sang *howitzer*, *mortar* kag eroplano sa mga barangay sang Kuloy, Tapikan, Lapok, Dugungen, Malingao, Tina, Pamalian, Pusao, Pikeg, Bagon Upam kag Libutan sa Shariff Aguak, Maguindanao. Ginatos ka sako sang bugas kag mga kagamitan sa mga balay ang ginkawat sang mga tropa sang gubyerno.

Linibo man nga mga sibilyan ang nagbakwit kag nagapasilong sa Libutan Elementary School, Datu Tahir Ampatuan National High School, Mahad Libutan kag Libutan Public Market. Ang iban nagapuyo sa higad sang mga karsada kag mga balay sang masobra isa ka simana na. Ang pila sa ila nagmasakit na, labi na ang mga bata kag tigulang.

Sadtong Agosto 29, gin-abangan kag gindumilian nga magsulod sang mga soldado sang 104th Brigade sang Phillipine Army ang komboy sang United Nations (UN) nga nagdala sang mga gin-empake nga pagkaon para sa 400 pamilya nga nagbakwit halin sa Lanao del Norte. Order kuno ini sang ila kumander. Nauna pa diri, isa ka *food blockade* ang ginpatuman sang AFP sa General Santos-Palimbang Highway para kuno magutom ang mga hangaway sang MILF, pero mga sibilyan ang naapektuhan sini. AB

Terorismo militar, lapnagon sa syudad kag kaumhan

Iligal nga pagpang-aresto kag pagpamahug sa mga lider-masa kag aktibista kag terorismo kangangot sang mabaskog nga militarisasyon sa kaumhan ang tampok sa pinakaulihi nga mga report sang paglapas sa tawhanong-kinamatarung nga nakalap sang *Ang Bayan*:

Agosto 31-Septyembre 2. Iligal nga gin-aresto kag tinortyur sang gintingub nga mga elemento sang PNP-Cavite kag Regional Special Operations (RSOG)-Calabarzon (Cavite-Laguna-Batangas-Rizal-Quezon) ang siyam nga kata-

pu sang Kalipunan ng Magsasaka sa Kabite (Kamagsasaka-Ka) nga sanday Renato Alvarez, 63; Yolanda Caraig, 48; Neshley Cresino, 27; Franco Romero, 27; Felipe Nardo, 24; Bernardo Derain; 36; Janice Javier, 26; Mario Joson, 55; kag Jommel Igana, 19. Ang mga mangunguma gindakop sa Barangay Tartiana, Silang, Cavite samtang makadto tani sadtong Agosto 31 sa

isa ka pagmiting para sa igalunsar nga aksyon-protesta sa maabot nga Oktubre batuk sa *land-use conversion*. Sila kuno may dala nga mga pusil.

Suno sa panaysayon sang mga biktima, nakahalin lang sila sa balay ni Alvarez, presidente sang Kamagsaka-Ka, sang abangan ang ila salakyan sang 20 armadong lalaki nga sakay sang isa ka *van* kag isa ka awto. Gingapos kag ginbuta-butahan sila. Sang makaabot na ang siyam sa Camp Vicente Lim sa Calamba, Laguna, ginpahug nga luguson si Cresino.

Si Javier naman gintayaan sang baril sa iya tangkugo sang magbalibad sabton ang mga ginapamangkot sa iya. Ginpahug man siya nga buhusan sang gasolina ang iya lawas kag sunugon. Kinuryente naman ang ulo kag kinatawo nanday Derain kag Nardo samtang pilit nga paakuon nga mga myembro kuno sila sang BHB. Ginpakutkot sang kaugalingon niya nga lulubngan si Nardo.

Bangud wala naman sang nakuha nga mga ebidensya, ginmando sang prosekutor nga hilwayon sila sining Setyembre 2.

Agosto 28. Ginpaandaman ang kabuhi sang apat ka upisyal sang Karapatan-Cebu. Ang mga biktima amo sanday Vimarie Arcilla, Jean Suarez, Concordia Oyao kag Dennis Abarientos nga amo ang pangkabilugan nga sekretaryo. Ginpahog kag ginpaandaman sang nagpakilala nga "Joy" kag "Benjie" ang mga biktima paagi sa mga mensahe nga *text*. Sanday Joy kag Benjie mga "resource person" (buot hambalon, mga impormer) sa Bohol kag Cebu sang 3rd Civil Relations Group kag sang Intelligence Service of the AFP.

Hulyo 26. Gindukot sang mga nagaoperasyon nga suldado sang 46th IB ang mangunguma nga si Nomlon Gebane, 31. Nagauling sadto si Gebane malapit sa kagulangan sa ibabaw sang Barangay Caranas, Moti-ong, Samar sang matyempuhan siya sang militar. Indip siya makit-an tubtub subong.

Hulyo 22. Ginpalukpan sang mga suldado sang 63rd IB si Bernabe de la Cruz sa iya balay sa Barangay Rizal, Matuginao, Samar. Samtang sa Barangay Inubod, iligal

nga ginsulod sang militar ang mga balay didto. Nagapangita sila sang pusil pero wala sang nakita ang mga ini.

Hulyo 6. Ginsakit sang mga elemento sang 63rd IB ang duha ka mag-utod nga si Gino de la Cruz, 12 tuig ang panuigon kag Lino de la Cruz, 10 tuig. Pauli na tani ang duha sa ila balay sa Barangay Carolina, Matuginao, Samar sang masumalang ang mga suldado nga nagapatrulya. Ginbinting ang dulunggan sang mga bata kag ginhambalan nga salabton nila kon maambusan sang BHB ang yunit militar.

Sa nasambit nga barangay man ginluthang si Alvin Tenedero, residente didto. Nagdalagan ang biktima agud makalikaw pa sa madamo nga lupok sang pusil. Ginpahog man sang iban pa nga residente kag ginakusahan nga suporter sila sang BHB. Napilitan ang iban nga serbihan ang mga suldado.

Samtang, tatlo ka balay naman sa katambi nga barangay sang Rizal sa nasambit nga banwa ang sinunog sang mga suldado.

Hulyo 5 tubtub subong. Padayon nga nakahunong ang apat sa 13 mangunguma nga gindakop sang mga elemento sang bandido nga Revolutionary Proletarian Army (RPA) sadtong Hulyo 5 sa Barangay Andres Bonifacio, Cadiz City, Negros Occidental. Pagkatapos madakop sang RPA, ginpasa sila sa PNP kag ginakusahan sang iligal nga pagpangtroso. Ang apat nga ginatawag "Cadiz 13" amo sanday Jose Perez, Jaime Lamberg, Santiago Antipuesto kag Romulo Villanueva. Ang iban pa gindakop samtang nagapanguma kag ang isa sa ila inakusahan sang RPA nga myembro kuno sang BHB. **AB**

Writ of amparo, palaparon pa

Pagatun-an sang Korte Suprema ang pagpalapad sang sakop sang *writ of amparo*, suno sa puno nga mahistrado sini nga si Reynato Puno. Ginpabutyag ini ni Puno sang magpamulong-pulong siya sa isa ka porum sang College of Law sang University of the Philippines sa Diliman, Quezon City sadtong Agosto 28. Suno kay Puno, ginatun-an sang mataas nga hukman ang pagsakop pati sa mga kinamatarung pang-ekonomya, pangkatilingban kag pangkultura.

Ang ginasakop lamang sang

writ of amparo subong mga kaso bahin sa ekstrahudisyal nga pagpamatay kag pagdukot. Base sa pahayag ni Puno, mahimo saku-pon man sang *writ of amparo* ang paghatag-proteksyon sa mga imol sang syudad batuk sa mga demolisyon kag iban pa nga kapareho nga kahimtangan. Nakasandig kuno ini sa subong nga praktika sa mga pungsod sang Latin America.

Kon madayon man, makunsiderar ini nga pinakauna nga hitabo kag kadalagan para sa mga progresibong organisasyon, siling

ni Renato Reyes, pangkabilugan nga sekretaryo sang Bagong Alyansang Makabayan (BAYAN). Maluwas sa BAYAN, ang pila nga nagtambong sa porum nga may tema nga "Kabuhayan, Karapatan, Katarungan: A forum on economic, social and cultural rights: Violations and Remedies" amo ang National Union of People's Lawyers, Kilusang Magbubukid ng Pilipinas, PALAKAYA kag Karapatan. Nagsu- miter ang mga ini sang ila taga ka mga panugyan sa puno nga mahistrado. **AB**

"Tagaytay 5," hilway na

Isa ka kadalag-an para sa kahublagan sang mangunguma ang pagbasura sa kaso nga rebelyon kontra sa ginatawag nga "Tagaytay 5" kag ang paghilway sa ila sang Tagaytay Regional Trial Court (RTC) sadtong Agosto 29. Ini ang pahayag ni Rep. Rafael "Ka Paeng" Mariano sang Partido Anakpawis kag pangulo man sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP).

Ang "Tagaytay 5" amo sanday Aris Sarmiento, Axel Pinpin, Riel Custodio, Enrico Ybanez kag Michael Masayes. Sanday Sarmiento, Pinpin kag Custodio mga katapu sang Kalipunan ng mga Magsasaka sa Kabite (Kamagsasaka-Ka) samtang sanday Ybanez kag Masayes mga drayber. Ginaresto sila sadtong Abril 28, 2006 sang gintingub nga mga operatiba

sang Cavite PNP kag Naval Intelligence samtang nagabyahe sa Tagaytay, Cavite. Ginbilanggo ang lima sa Laguna pagkatapos pasakaan sang kaso nga rebelyon sa Tagaytay RTC.

Sadtong Agosto 20 gindeklarar ni Judge Edwin Larida Jr. sang RTC Branch 18 nga ilegal ang pagdakop kag pagbilanggo sa ila. Ginmando niya ang gilayon nga paghilway sa ila.

Pagkatapos sang paghilway sang "Tagaytay 5", nagalaum si Ka Paeng nga indi maglawig hilwayon man si Randall "Ka Randy" Echanis, 61, *deputy secretary-general* sang KMP. Si Echanis gindakop sang mga operatiba sang PNP sa Bago City, Negros Occidental sadtong Enero sa himohimo nga kaso kaangot sang "Inopacan Massacre" sa Leyte sadtong 1985.

Ginsaylo siya sa PNP Custodial Center sa Camp Crame, Quezon City halin sa Leyte. Apang sadtong Agosto 8 gulpe siya nga ginsaylo sa Manila City Jail kag gin-upod sa mga ordinaryo nga kriminal. Nagbunga ini sang sunod-sunod nga aksyon-protesta. Sadtong Setyembre 1, sa mando sang RTC Branch 32 ginbalik ang lider mangunguma sa Camp Crame.

Antes sini, isa pa ka kadalag-an ang naangkon sang progresibo nga kahublagan sadtong Agosto 27 sang makita nga wala sang basehan kag sa sini ginbasura ni RTC Judge Napoleon Sta. Romana sa Guimba, Nueva Ecija ang mga kaso sang *kidnapping* kag *murder* kontra kanday Bayan Muna Rep. Satur Ocampo kag Teodoro Casiño, Rep. Liza Maza sang Gabriela Women's Party kag kay Ka Paeng. **AB**

Mga himata sang mga gindukot, naghiwat sang aksyon-protesta

Naglunsar sang aksyon-protesta sa Manila kag Iloilo City sadtong Agosto 30 ang mga himata sang mga biktima sang pagdukot. Ang paghulag kabahin sang pagdumdum sang Pangkalibutanon nga Adlaw sang mga Nadula.

Masobra isa ka gatos ang naghiwat sang rali sa Plaza Miranda sa Manila nga gin-organisa sang Desaparecidos, organisasyon sang mga himata sang mga biktima sang pagdukot. Pila sa mga progresibo nga organisasyon ang nagtambong sini ang Anakbayan, Alliance of Concerned Teachers, Anakpawis kag National Federation of Peasant Women. Pagkatapos sang ila rali sa Plaza Miranda, nagmartsa sila pakadto sa Mediola Bridge nga may dala nga mga nasindihan nga parol bilang simbolo sang suga nga nagaiwag sa ila sa pagpangita sang katarungan para sa mga himata nila nga gindukot kag indi pa nakita tubtob subong.

Samtang, sa Iloilo city, liwat nga ginpanawagan sang duha ka bata nga babaye ni Luisa Posa-Dominado (tagapamaba sang SELDA-Panay) kag asawa ni Nilo Arado (tagapangulo sang BAYAN-Panay), amo

man sang mga kaupod kag abyan nila nga hilwayon sanday Dominado kag Arado kag hatagan sila sang katarungan. Ang duha nga militante nga lider nga gindukot sa Oton, Iloilo sang mga ginasuspetsahan nga militar kag bandido nga Revolutionary Proletarian Army sadtong gab-i sang Abril 12, 2007.

Naghatag sang suporta moral si Bayan Muna Rep. Teodoro Casiño sa mga himata kag mga biktima sang pagdukot. Siling niya, "ang tagsa ka paghibi, panghakroy kag pagkaakig sang himata sang mga nadula amo man ang kaakig, panghakroy kag kangil-ad sang pumuluyo nga Pilipino bangud sa isa ka sibilisado nga katilingban, indi pwede nga pahanugutan ang isa ka makangilidlis nga kimen" pareho sang pagdukot.

Nagalab-ot halos sa 2,000 ang mga gindukot umpisa sadtong panahon sang diktaduryang US-Marcos tubtob sa subong. Kaangot sini, ginaduso ni Mary Guy Portajada, tagapamaba sang Desaparecidos, ang pagsilot sa mga tagapagpatuman sang Oplan Bantay Laya, kalakip na si Gloria Arroyo, bangud sa ila direktang responsibilidad sa pagdukot sa 193 biktima umpisa sadtong 2001. **AB**

81 armas nakumpiska sang BHB sa mga taktikal nga opensiba

Otsenta uno ka armas (81) ang nakumpiska sang Bag-ong Hangaway sang Banwa (BHB) sa ginlunsar sini nga mga aksyon militar sa Rizal, Bulacan, Compostela Valley, Quezon, Batangas kag Davao Oriental sadtong Hulyo 27-Agosto 30. Samtang duha ka soldado ang napatay kag madamo pa ang napilasan sa ambus sang BHB sa Negros Occidental.

Sa Bulacan. Baynte'y kwatro ka armas nakumpiska sang Bag-ong Hangaway sang Banwa BHB) sa duha ka reyd nga ginhiwat sadtong hapon sang Agosto 30. Sa una nga taktikal nga opensiba, ginsalakay sang mga Pulang hangaway ang isa ka detatsment sang Philippine National Police (PNP) sa San Isidro, Norzagaray banda 3:30 sang hapon. Isa ka awtomatiko nga riple kag apat ka pistola ang ila naagaw diri. Halos kadungan sini, inatake sang isa pa yunit sang BHB ang mga out-

post sang mga gwardya nga nagabantay sa Palmera Homes, San Jose del Monte City. Walo ka mataas nga kalibreng armas kag 11 pistola ang nakumpiska sa ila sang mga Pulang hangaway. Katuyuan sang aksyon militar nga ini nga kuhaon ang mga armas nga ginagamit sa pang-abuso sa mga mangunguma sa palibot sang nasiling nga *subdivison*.

Sa Rizal. Napulo ka armas ang nakumpiska sang mga Pulang hangaway sang Narciso Antazo Aramil Command sang BHB-Rizal (NAAC-BHB)

sang salakayon nila ang *compound* sang RFM-Swift Company banda 3:00 sang hapon sadtong Agosto 30. Ang mga nakumpiska nga armas nga ginapikan sang lima ka riple kag pistola. Wala sang lupok nga dinis-aramhan nila ang mga gwardya halin sa Pinpin Security Agency nga nagabantay sa nasiling nga kumpanya. Siling ni Ka Macario "Ka Karyo" Liwanag, tagapamaba sang NAAC-BHB, ang aksyon disarmang ini pagsilot sa kumpanya bangud sa paglapas sini sa mga tawhanon nga kinamatarung sang mga mamumugon kag paglapas sa mga polisiya sang Demokratikong Gubyerno sang Banwa nahanungod sa pag-atipan sang palibot.

Sa Davao Oriental. Sadtong adlaw man nga ato, nagpakuno-kuno nga mga soldado sang Philippine Army ang mga Pulang Hangaway sang BHB kag ginsulod nila ang *compound* sang Core Mining Corporation sa Barangay Calapagan, Lupon. Nakakumpiska sila sang isa ka *Baby Armalite* tatlo ka .45 kal. nga pistola, isa ka GPS *compass* kag lima ka radyo nga pangkomunikasyon.

Sa Compostela Valley. Sadtong Agosto 28, alas-8:30 sang gab-i, sinalakay sang isa ka yunit sang BHB ang balay ni Sr. Insp. Emelio Bartonico Jr. sa Purok 18, Barangay Poblacion, Maragusan. Wala sa iya balay ang anay hepe sang pulis sang Maragusan, nakumpiska diri ang isa ka kalibre.45 pistola mga bala kag mga bandoler.

Sa Negros Occidental. Duha ka tropa sang Alpha Coy sang 61st IB ang napatay sang salakayon sang militar ang isa ka iskward sang Roger Mahinay Command sang Southwest Front sang BHB-Negros sadtong Agosto 28 sa Sityo Lamintaw, Barangay San Jose, Sipalay City. Madamo nga iban pa ang napilasan. Nagagum sang kaswalti ang mga solda-

Utod ni Manero, ginhilway sang BHB

GINHILWAY sang Merardo Arce Command (MAC) SANG Bag-ong Hangaway sang Banwa (BHB)-Southern Mindanao Region sadtong Agosto 24 si Jose Manero, anay sarhento sang Philippine Army kag badigard sang agalon nga mayduta nga pamilyang Lorenzo. Gin-aresto siya sang MAC sadtong Mayo 11 sa Sityo Lorenzo, Barangay Pangyan, Calinan, Davao City. Ginhatagan si Manero sang "*conditional amnesty*" matapos siya mag-ako kag nangayo sang pasaylo para sa "mga krimen kag seryoso nga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung batuk sa pumuluyo kag rebolusyunaryo nga kahublagan." Suno sa pahayag sang MAC, ginhimo ni Manero ang amo nga kasal-anan sang nangin kumander siya sang lain-lain nga detatsment sang Philippine Army.

Upod man sa mga kundisyon sang pagpapahilway kay Manero ang promisa niya nga indi na siya maghimo sang anuman nga bagay nga ika-halit sang pumuluyo, makasamad sa ila kabuhian kag magalapas sa mga basehan nga tawhanon nga kinamatarung, labina sang mga mamumugon kag mangunguma. Nangako man si Manero nga indi magbato sa BHB. Ginhilway si Manero sa distrito sang Calinan kag gintugyan kag Fr Pete Lamata, kura Paroko sang Mary's Church sa Buhangin Davao City. Si Jose Manero daan man nga myembro sang Alsa Masa kag magulang nga utod ni Norberto Manero, ang nagpatay sa Italyanong pari nga Fr. Tullio Favali sa Tulunan, North Cotabato sadtong Abril 1985.

AB

Rolbak, ginabarat sang mga kumpanya sang mga langis

GIN-ANUNSYO sang mga kumpanya sang langis ang P1 nga buhin sa presyo sang *diesel*, gasolina kag iban pa nga produkto nga petrolyo sining una nga simana sang Septyembre. Pero sa atubang sang dalagko nga pagnubo sa presyo sang langis sa pangkalibutanon nga merkado, ginaduso sang mga progresibo nga organisasyon kag institusyon ang mas daku pa dapat ang ibuhin sa presyo sa Pilipinas.

Nagnubo tubtub \$105 kada bariles sining katapusan sang Agosto ang presyo sang krudong langis halin \$147 sadtong Hulyo. Pero sining nagligad nga mga simana, naglab-ot P4 asta P4.50 ang gin-buhin sa presyo sang mga produkto nga petrolyo sa pungsod. Ginatantya sang Bagong Alyansang Makabayan nga dapat ara sa P7 ang gilayon nga pagnubo sa presyo, katumbas sa gintaas sini sadtong mga bulan sang Mayo tubtob Hulyo.

Labi nga gina-amat-amat sang mga kumpanya sa langis ang rolbak para mamaksimisa pa ang ila kita. Sa pihak sang dalagko nga pagnubo sang presyo sa pangkalibutanon nga merkado, naglab-ot lang sa piso kada simana ang buhin. Baliskad ini sadtong Hulyo sang gintaasan sang mga kumpanya sang langis sang P2 asta P3 kada simana ang ila mga presyo.

Kabutigan ang ginarason nga pagkapirde sa ginreport nga kita sang mga kumpanya sang langis. Subong nga tuig, ginalauman pa nga magadako ang kita sang mga kumpanya sang langis. Sadtong una nga kwarto sang tuig, naglista na sang P3.1 bilyon kita ang Shell, mas dako P2.7 bilyon sa masami nga ginakita sini sa pareho nga panahon sa nagligad nga duha ka tuig. Ang Petron naman naglista na sang P658 milyon sa una nga kwarto. Sadtong nagligad nga tuig ara sa P6.03 bilyon ang ginreport sang Petron sa tuigan nga kita.

Sadtong 2007, ginreport sang Shell nga nagtaas ang kita sini sang 26% kumpara sadtong 2006-halin P4.12 bilyon pakadto P6.36 bilyon. Ginreport naman sang Petron ang 6.3% pagtaas sang kita sa pareho nga panahon. Pat-ud nga mas mataas pa diri ang aktwal nila nga ginkita.

Madugay na nga nagakita sang sobra-sobra nga kita ang mga kumpanya sang langis. Halin 1996, naglab-ot na sa P70 bilyon ang ginreport sa gintingob nga kita sang Shell, Petron kag Caltex.

halin sa "32 armas...", pahina 11

do sang AFP bisan lamang sila sa pwersa kag pwesto. Suno kay Nilo Magtanggol, tagapamaba sang Roger Mahinay Command, banda alas-9:30 sang aga sang makit-an sang mga Pulang hangaway ang nagamaniobra nga mga soldado. Madasig sila nga pumususyon para mang-ambus. Duha gilayon ang napatay sa tropang militar kag madamo nga iban pa ang napilasan.

Sa Southern Tagalog. Nakalunsar ang BHB sa mga prubinsya sang Quezon, Rizal kag Batangas sang apat ka reyd, lima ka aksyon pangsilot sa mga kaaway sa sahi, isa ka operasyon paglimpyo halin Hulyo 27 asta Agosto 10. Sa kabilugan, nakakumpiska sila sang 42 ka armas 14 ka mabaskog nga riple kag 28 nga pistola, luwas pa sa mga bala kag iban pa nga kagamitan militar.

AB

Pondo para sa mga atleta nga Pilipino, ginakurakot

PAREHO sang nagligad, nagpauli nga nalutos ang mga atleta nga Pilipino sadtong nagligad nga Beijing Olympics nga ginhiwat sining Agosto 2008. Wala sila sang bitbit bisan isa ka medalya. Liwat sini nga ginpakita ang malubha nga kakulangan sang suporta sang gubyerno sa mga manughampang nga Pilipino kag kulang nga prayoridad sa badyet sang reaksyunaryo nga gubyerno.

Kulang gid katama ang badyet sang Philippine Sports Commission (PSC) sa paghanas sa mga atleta. Sa kamatuoran, may ara ini nga P300 milyon utang nga indi mabayad-bayaran. Ini bangud wala ginahatag ang badyet nga nakatigana sa PSC gikan sa Philippine Charity Sweepstakes Office (PCSO).

Suno sa tsarter sang PSC, dapat ini nga magbaton sang 30% nga kita sang anom nga loterya sang PCSO kada tuig. Bisan katunga tani sini bastante na para sa pagpapauswag sang mga atleta. Pero suno sa mga upisyal sang PSC, tatlo ka tuig na nga wala sang ginahatag ang PCSO.

Sandig naman sa Republic Act 6847, ginatigana dapat sa PSC ang 5% sang kabilugan nga kita sang Philippine Gaming Corporation (PAGCOR). Pero suno sa mga upisyal sang PSC, katunga lamang sini ang ila nabaton. Base sa tuigan nga kita masobra sa P20 bilyon halin 2005, dapat magabaton ang PSC sang indi magkulang sa P1 bilyon kada tuig. Pero P400 milyon lamang ang aktwal sini nga nabaton.

Ang PAGCOR ara sa idalom sang Office of the President. Ginakurakot sang Malacañang ang dalagko nga bulto sang pondo sini. Suno sa Commission on Audit, sobra P17 bilyon na ang mga "cash advance" sang Malacañang halin sa PAGCOR nga wala pa sang *liquidation* o *report* sa ginagastusan. Luwas sa katunga nga kita sang PAGCOR nga gilayon ginakuha sang Malacañang, may separado pa nga alokasyon para sa "confidential, intelligence, extraordinary and miscellaneous expenses" kag lain-lain pa nga "subsido kag donasyon" nga ginakuha sini kag wala gina-report. Dalagko nga bahin man ang ginakita sang PAGCOR (P1.42 bilyon sadtong 2007) nga nakatigana sa President's Social Fund nga wala nagagi sa pagkwenta.

ANG**Bayan**

Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo

Edisyong Hiligaynon
Tuig XXXIX No. 17
Septyembre 7, 2008
www.philippinerevolution.net

Editorial

Itib-ong ang kinamatarung sang Bangsamoro sa kaugalingon nga determinasyon kag sa ila lupa sang katigulangan

Ang halambalanon sang pagrespeto sa magkatuwang nga kinamatarung sang mga pungsodnon nga minorya sa kaugalingon nga determinasyon kag sa ila duta sang katigulangan amo ang ara sa ubod sang pagbato sang pumuluyo nga Moro sa ginatos ka tuig nga pungsodnon nga pagpamigos sa ila. Amo gani nga lubos ini nga ginapamilit sang Moro Islamic Liberation Front (MILF) sa pagpakignegosasyon pangkalinungan sa rehimeng US-Arroyo.

Pero maathag nga maangkon lamang nila ini paagi sa pagpadayon kag labi nga pagpasulong sang ila rebolusyonaryo nga armadong paghimakas. Dalayon kag hayagan na nga gintalikdan sang nagaharing rehimen ang pagpakignegosasyon pangkalinungan sa MILF. Ginapasanyog sini subong ang pag-atake sa Bangsamoro. Gingamit lamang sini ang hambalanon sang lupa sang katigulangan kag kaugalingon nga determinasyon sang Bangsamoro para ilusot ang padihut nga makakapyot pa sa po-

der. Agud hatagan-rason ang liwat nga pagpasingki sang gera batuk sa Bangsamoro, ginasulsulan sang rehimeng US-Arroyo ang sobinismo nga anti-Moro kag ginatiko ang halambalanon sa kaugalingon nga determinasyon kag lupa sang katigulangan. Nagadungan pa sa pagpang-away sang nagaharing rehimen pati ang pila ka elemento sang reaksyunaryong oposisyon. Sa sini, natabunan kag ginatiko ang halambalon sang katarungan sa pagkilala sa kinamatarung sa kaugalingon nga determinasyon kag lupa sang katigulangan sang Bangsamoro agud pagguwaon sini nga ginatutulunga kag ginapanghatag ang pungsodnon nga teritoryo sang Pilipinas.

Sa atubang sang nagasingki nga reaksyunaryo, sobinista kag pasista nga atake batuk sa Bangsamoro, malahalón nga maghiliusa ang pumuluyo nga Pilipino, upod ang Bangsamoro kag iban pa nga pungsodnon nga minorya. Isa ka malahalón nga bahin sini ang pagpasanyog sang separado pero magkatuwang sa pagpasulong sang rebolusyonaryong armadong paghimakas sang Bangsamoro Islamic Armed Forces

Mga tampok sa isyu nga ini...

**Pagpang-agaw sa lupa
sg katigulangan sg
mga Moro**

PAHINA 4

**Pumuluyo, ginahalitan
sg AFP sa Mindanao**

PAHINA 6

**81 armas nakumpiska
sg BHB sa mga taktikal
nga opensiba**

PAHINA 11

Mga instruksyon sa paglilimbag

1. Ang **sinundang pahina**, na eksaktong kopya ng pahina 1 maliban sa mas mapusyaw ang *masthead* o *logo* ay para sa mga gumagamit ng *mimeo machine* o naglilimbag sa paraang *v-type*. Idinisenyo ito para hindi madaling makasira ng istensil.

2. Pag-*print* sa istensil:

- a) Sa *print dialog*, i-check ang **Print as image**
- b) Alisin ang *check* sa **Shrink oversized pages to paper size**
- k) I-click ang **Properties**
- d) I-click ang **Advanced**
- e) Tiyaking naka-set sa **100%** ang **Scaling**
- d) Ituloy ang pag-*print*

3. Hinihikayat ang mga kasama na ipaabot sa patnugutan ng *AB* ang anumang problema kaugnay ng paglilimbag sa pamamagitan ng *v-type*. Magpadala ng *email* sa *angbayan@yahoo.com*